

Natura 2000 elővizsgálati dokumentáció

**a körzeti erdőtervezés során
az erdőgazdálkodásra vonatkozóan megállapított előírás-javaslatoknak
a Tamási erdőtervezési körzet területén található
Natura 2000 területekre,
valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok
és fajok (állat- és növényfajok)
természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékeléséről**

Készítette a Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
a
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével

Pécs

2013

1. Azonosító adatok

A tervet készítő szervezet:

Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (7633 Pécs, Lázár Vilmos u. 12.)

Vezető tervező neve, elérhetősége: Balogh Lajos erdőtervezésért felelős ov. (30-2357576)

Az adatokat szolgáltató szervezet:

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (7625 Pécs, Tettye tér 9.)

Kapcsolattartó neve, elérhetősége: Laczik Dénes erdészeti referens (72-518224)

2. Az érintett Natura 2000 területek

2.1. Az erdőtervezési körzetben található Natura 2000 területek (1. térkép):

Kódja	Natura 2000 terület neve	státusza	érintett erdő terület (ha)	érintett NPI ¹
HUDD10006	Pacsmagi-tavak	MV	29,06	DDNPI
HUDD20028	Koppány-menti rétek	KJTM	112,53	DDNPI
HUDD20046	Törökkoppányi erdők	KJTM	282,58	DDNPI

Natura 2000 terület neve	területe			ETK-ba eső területe				
	teljes (ha)	ebből erdő		teljes (ha)	ebből			
		(ha)	%		erdő		erdőrészlet	
					(ha)	%	(ha)	%
Pacsmagi-tavak MV	439	29	7	439	29	7	28	6
Koppány-menti rétek KJTM	363	113	31	363	113	31	111	31
Törökkoppányi erdők KJTM	2165	2145	99	291	283	97	279	96

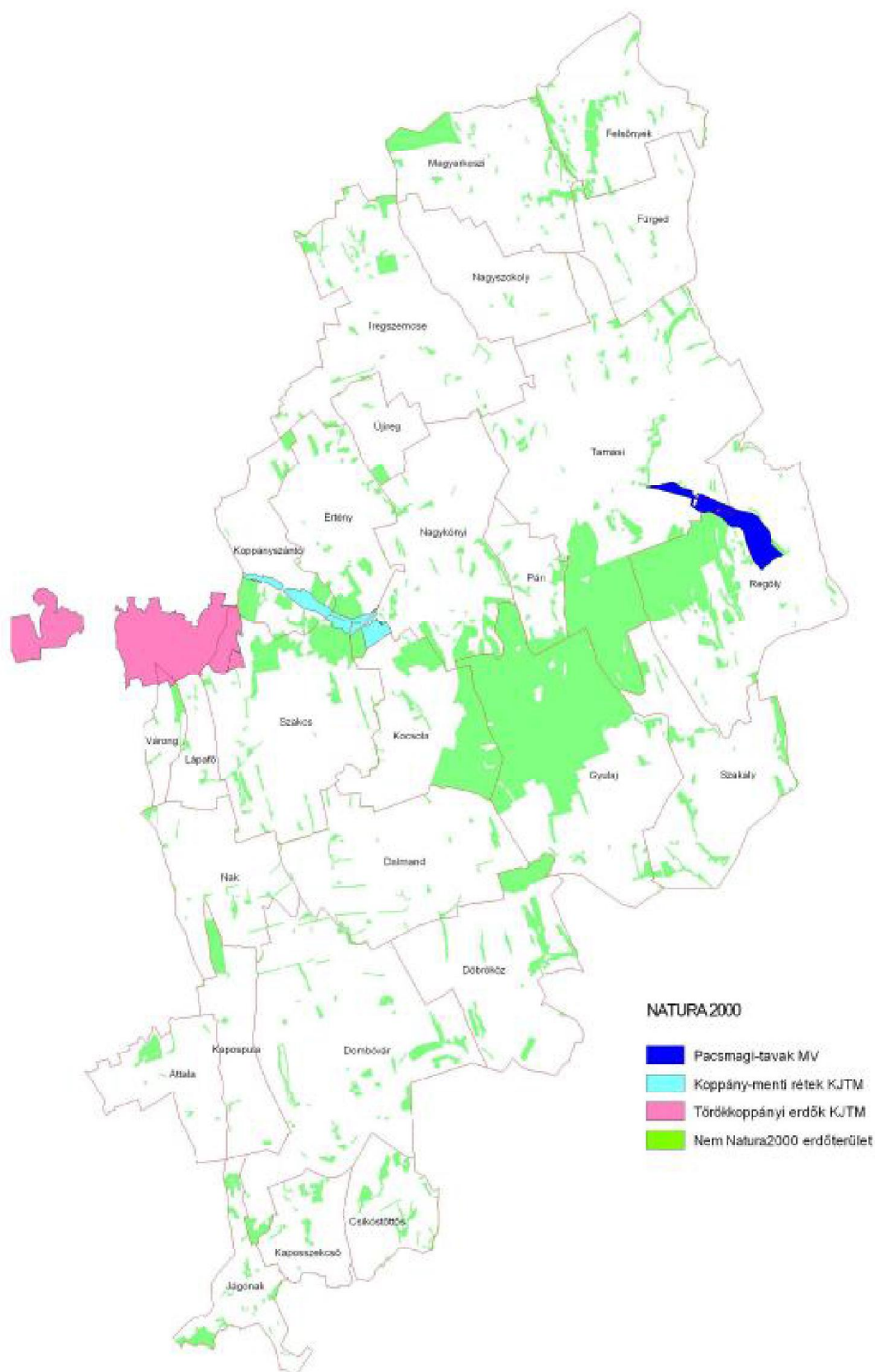
Rövidítések: MV – különleges madárvédelmi terület, KJTM – kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A Törökkoppányi erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület erdeinek 13 százaléka tartozik a Tamási erdőtervezési körzetbe, míg a Koppány-menti rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és a Pacsmagi-tavak különleges madárvédelmi terület teljes egészében része a körzetnek.

2.2. Natura 2000 hálózatra sorolt erdő területe összesen:

Körzet teljes erdő területe (ha)	Natura 2000 erdő területe (ha)	Arány (%)
13 691,69	424,17	3

¹ A 275/2004. Korm. rendelet mellékleteiben rögzített működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság.

1. térkép. Natura 2000 területek a Tamási erdőtervezési körzetben

2.3. A közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípusoknak, illetve jelölő fajoknak Natura 2000 területenként történő felsorolása – NPI adatszolgáltatás alapján

A Tamási erdőtervezési körzet által érintett Natura 2000 erdőterületeken az erdészeti hatóság rendelkezésére álló adatok szerint a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok jegyzéke a következő.

2.3.1. Jelölő élőhelytípusok jegyzéke

- Koppány-menti rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU kód	megnevezése	erdőgazdálkodás általi érintettség	természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás, EI kiegészítés)	
91E0*	<i>Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők</i>	érintett	borítás (%)	2
			megőrzöttség	C
			általános értékelés	C
91L0	<i>Illír gyertyános-tölgyesek</i>	érintett	borítás (%)	21
			megőrzöttség	C
			általános értékelés	C
91M0	<i>Pannon cseres-tölgyesek</i>	érintett	borítás (%)	35
			megőrzöttség	C
			általános értékelés	C
6440	<i>Ártéri mocsárrétek</i>	nem érintett ²	-	-
7230	<i>Mészkevelő üde láp- és sásrétek</i>	nem érintett ²	-	-

- 2 A körzeti erdőterv területén kívül helyezkednek el, ezért azok természetvédelmi helyzetére a körzeti erdőterv szerinti gazdálkodásnak nincs hatása.

- Törökkoppányi erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU kód	megnevezése	erdőgazdálkodás általi érintettség	természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás, EI kiegészítés)	
91E0*	<i>Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők</i>	nem érintett ²	-	-
91K0	<i>Illír bükkerdők</i>	érintett	borítás (%)	1
			megőrzöttség	C
			általános értékelés	C
91L0	<i>Illír gyertyános-tölgyesek</i>	érintett	borítás (%)	29
			megőrzöttség	C
			általános értékelés	C
91M0	<i>Pannon cseres-tölgyesek</i>	érintett	borítás (%)	35
			megőrzöttség	C
			általános értékelés	C

- 2 A körzeti erdőterv területén kívül helyezkednek el, ezért azok természetvédelmi helyzetére a körzeti erdőterv szerinti gazdálkodásnak nincs hatása.

A jelölő élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére vonatkozó kódok jelentése:

megőrzöttség	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos
általános értékelés	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos

2.3.2. Jelölő fajok jegyzéke

- Pacsmagi-tavak különleges madárvédelmi terület

magyar név	tudományos név	erdőgazdálkodás általi érintettség	természetvédelmi helyzete	
Fülemülesitke	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	A
Jégmadár	<i>Alcedo atthis</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	A
Cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	nem érintett ³	állománynagyság	B
			általános értékelés	B
Bölömbika	<i>Botaurus stellaris</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	A
Lappantyú	<i>Caprimulgus europaeus</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Fattyúszerkő	<i>Chlidonias hybridus</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Kormos szerkő	<i>Chlidonias niger</i>	nem érintett ³	állománynagyság	B
			általános értékelés	B
Fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	nem érintett ⁵	állománynagyság	C
			általános értékelés	B
Barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	B
Haris	<i>Crex crex</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Fekete harkály	<i>Dryocopus martius</i>	nem érintett ⁵	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	B

Kiskócsag	<i>Egretta garzetta</i>	nem érintett ⁴	állománynagyság	B
			általános értékelés	B
Rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	nem érintett ⁵	állománynagyság	B
			általános értékelés	B
Törpegém	<i>Ixobrychus minutus</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	A
Tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	nem érintett ⁴	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Barna kánya	<i>Milvus migrans</i>	nem érintett ⁵	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Üstökös réce	<i>Netta rufina</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	nem érintett ⁴	állománynagyság	B
			általános értékelés	B
Halászsas	<i>Pandion haliaetus</i>	nem érintett ⁴	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Kis vízicsibe	<i>Porzana parva</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	B
Pettyes vízicsibe	<i>Porzana porzana</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	B
Karvalyposzáta	<i>Sylvia nisoria</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-

3 Nem erdőhöz kötődő faj.

4 Nem erdőben található fákhoz kötődik.

5 Lakott fészkek nem ismert.

- Koppány-menti rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

magyar név	tudományos név	erdőgazdálkodás általi érintettség	természetvédelmi helyzete	
Nagy tűzlepke	<i>Lycaena dispar</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Vöröshasú unka	<i>Bombina bombina</i>	érintett	állománynagyság	C
			általános értékelés	C
Mocsári teknős	<i>Emys orbicularis</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	C
Vidra	<i>Lutra lutra</i>	nem érintett ³	állománynagyság	C
			általános értékelés	C
Ürge	<i>Spermophilus citellus</i>	nem érintett ³	állománynagyság	D
			általános értékelés	-

3 Nem erdőhöz kötődő faj.

- Törökkoppányi erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

magyar név	tudományos név	erdőgazdálkodás általi érintettség	természetvédelmi helyzete	
Közép fakopáncs	<i>Dendrocopus medius</i>	érintett	állománynagyság	D
			általános értékelés	-
Szarvasbogár	<i>Lucanus cervus</i>	érintett	állománynagyság	C
			általános értékelés	C

A jelölő fajok természetvédelmi helyzetére vonatkozó kódok jelentése:

állománynagyság	A	$100 \geq p > 15\%$
	B	$15 \geq p > 2\%$
	C	$2 \geq p > 0\%$
	D	nem jellemző
általános értékelés	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos

p: population (az országos állományhoz viszonyított részesedés)

2.3.3. A körzeti erdőtervezés során az adatszolgáltatásba bevont szervek, személyek felsorolása, illetve amennyiben lehet, az általuk adott dokumentumok felsorolása, hivatkozása

A Natura 2000 oltalom alatt álló területeket az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza.

Az adatszolgáltatás folyamata az erdőterv-rendeletet előkészítő tárgyalás (előzetes tárgyalás) előtt megkezdődött. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: DDNPI) megadta az erdőtervezési körzetet érintő Natura 2000 területek jelölése alapjául szolgáló élőhelytípusok, illetve fajok listáját, a területek SDF adatlapjait, valamint a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek prioritás és célkitűzés anyagait.

Az erdőrészlet-szintű tárgyalást megelőzően a DDNPI nem közölt újabb adatokat (pl. élőhely térkép) az erdészeti hatósággal.

Az erdőrészlet-szintű tárgyalásokon minden érintett erdőrészlet rendeltetése, üzem módja, vágásérettségi kora, fakitermelési és erdősítési terve, illetve az erdőgazdálkodás korlátozása a DDNPI jelenlévő munkatársaival egyeztetésre került.

Az adatszolgáltatási folyamat zárásaként jelen vizsgálathoz – a záró tárgyalás előtt – a DDNPI képviselői digitális formában átadták a jelölő élőhelyek térképeit.

3. A körzeti erdőterv

3.1. A körzeti erdőterv bemutatása, céljának meghatározása

A Tamási erdőtervezési körzetben található erdők jelentős része génmegőrzési célú, különleges rendeltetésű vadászterület és egyben vadaskert (50,2%). Jelentős a faanyagtermelő (39,6%) és a talajvédelmi rendeltetésű (11,8%) erdők mennyisége, míg a Natura 2000 hálózathoz az erdők 3,2 százaléka tartozik, a védett természeti területek aránya csak 1,2%. Kiemelendő még az erdők idegenforgalmi, turisztikai funkciója (parkerdő 1,0%, vadaspark 0,2%), valamint mező- (1,0%) és településvédő (0,9%) szerepe. A kísérleti, valamint a part-, műtárgy- és örökségvédelmi rendeltetésű erdők mennyisége elhanyagolható.

Az erdők gazdasági funkciói döntően érvényesíthetők, azzal a kitételrel, hogy azok a megalapozott védelmi és közjóléti funkciók érvényesülését nem akadályozhatják.

A tájidegen fafajok aránya 47 százalék, melyek közel kétharmada intenzíven terjedő. Jellemző faállományok a cserések (37,3%) és az akácok (29,2%). Az erdők nagy része származék (45,8%) és kultúrerdő (41,5%), de jelentős az átmeneti erdők (9,3%) mennyisége is. A természetszerű erdők aránya csak 1,9%, míg a faültetvényeké 1,5%, természetes erdő pedig nem található a körzetben.

Az Erdővédelmi Mérő- és Megfigyelő Rendszer 2010-11. évi adatai alapján a Tamási körzetben az álló holtfa fatérfogata 167 995 m³ (13 m³/ha), a fekvő holtfáé 104 733 m³ (8 m³/ha), míg az elhalt tuskó mennyisége 21 297 m³ (2 m³/ha).

Az érvényét vesztt erdőtervekben jellemzően vágásos üzemmód és a véghasználatokat tekintve tarvágás szerepelt. Az **új körzeti erdőterv** az előzőhöz viszonyítva jelentős változásokat, új elemeket tartalmaz.

A kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése, javítása érdekében az erdőterv hatásterületén lévő erdők 116 hektáron átalakító és 78 hektáron faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba kerültek.

A természetesség javításának egyik jelentős eszköze a felújító- és szálalóvágások arányának növelése. Az előző erdőtervekben a véghasználati tervelírásokból csak 55 ha volt felújító- vagy szálalóvágásként megtervezve, míg a vizsgált erdőtervben ez 686 ha (25%). Ebből következően a természetes mageredetű felújítások aránya is növekedni fog.

Az elmúlt időszakban az átlagos vágásérettségi kor – az erdők szerkezetátalakításának és az erdőtervezés vágásérettségi kor emeléseinek köszönhetően – 56 évről 57 évre nőtt.

A korábbi erdőtervekhez képest az alábbi változások következtek be a 2012. évi erdőtervezést követően a **Natura 2000 oltalom alatt álló erdőterületeken**:

Az elsődleges rendeltetés területi arányának változása (%)		
Rendeltetés	Korábbi erdőtervek szerint	2012. évi körzeti erdőtervezést követően
Védelmi	13,2	14,1
Gazdasági	86,8	85,9
Közjóléti	-	1

Üzem módok területi arányának változása (%)		
Üzem mód	Korábbi erdőterv szerint	2012. évi körzeti erdőtervezést követően
Vágásos	100,0	94,4
Szálaló	-	-
Faanyagtermelést nem szolgáló	-	1,4
Átalakító	-	4,2

Korlátozások területi arányának változása üzem módonként (%)						
Üzem mód	Korábbi erdőterv szerint			2012. évi körzeti erdőtervezést követően		
	Korlátozás			Korlátozás		
	Nincs	Részleges	Teljes	Nincs	Részleges	Teljes
Vágásos	86,8	13,2	-	76,6	23,4	-
Szálaló	-	-	-	-	-	-
Faanyagtermelést nem szolgáló	-	-	-	-	100,0	-
Átalakító	-	-	-	-	100,0	-

A Natura 2000 területeken a természeti környezet és az élőhelyek védelme érdekében első erdőfelújítási változatban 5 hektáron, második változatban 84 hektáron erdőszerkezet-átalakítás került meghatározásra.

A vágásérettségi korok emelése az erdei élőhelyek és élőhely együttesek stabilitását segítették elő. A vágásérettségi korok emelése miatt a vágásos és átalakító üzem módban kezelt erdőkben a véghasználatok volumene csökkent.

A közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogárfajok – például szarvasbogár (*Lucanus cervus*) – állományainak megőrzése érdekében a fakitermelések végrehajtása során egyenletes eloszlásban böhöncös, odvas faegyedeket, valamint álló és fekvő holtfát kell visszahagyni a területen, különösen a kocsányos tölgyes főfafajú erdőkben.

A véghasználatok során hagyásfákat, hagyásfa csoportokat kell visszahagyni lehetőség szerint idősebb, őshonos, de még állékony fafajokból, illetve böhöncös, odvas faegyedekből. A 2,0 hektárnál nagyobb végvágott vagy tarvágott területeken lehetőleg 0,1–0,3 hektár területű hagyásfa csoportok, egyéb esetekben hagyásfákat javasolt egyenletes térbeli elhelyezkedésben meghagyni. A hagyásfa csoportokban található holtfát vissza kell hagyni a területen. A hagyásfák, hagyásfacsoportok a későbbiekben csak különleges esetben termelhetők ki.

Az erdőtervezési körzet Natura 2000 területein az ökológiai egyensúly fenntartásának, a jelölő erdei élőhelyek megőrzésének, bővítésének és a szigetszerűen előforduló élőhelyek területi összekapcsolódásának érdekében 3,3 hektárral csökken a véghasználattal érinthető terület nagysága. A hagyásfák, illetve hagyásfacsoportok visszahagyása következtében közel 1300 m³ a ki nem termelhető fatérfogat.

3.2. A körzeti erdőtervezési térbeli kiterjedése, és a tervezett erdőgazdálkodási tevékenységek által okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása Natura 2000 területenként

A Tamási erdőtervezési körzet Tolna megye nyugati részén 27 helységben található, a körzeti erdőterv mintegy 13 700 ha erdőre és erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületre terjed ki. Három – erdővel érintett – Natura 2000 területet fed le, összesen 424 ha kiterjedésben. A Natura 2000 területeken a tervezett nevelővágások és véghasználatok a jelölő élőhelyeket az alábbi mértékben érintik.

- Pacsmagi-tavak különleges madárvédelmi terület

A Pacsmagi-tavak különleges madárvédelmi terület 59 százalékan – kocsányos tölgyes és hazai nyáras erdőtelepítésben – a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító üzemmód került megtervezve. Az itt található erdők 40 évnél fiatalabbak.

A Natura 2000 terület összes fahasználatának térbeli elhelyezkedését a 2. térkép mutatja be.

- Koppány-menti rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

jelölő élőhely		fakitermelés területe – ha (%)					
		érintett				redukált	
megnevezése	területe – ha (%)	TI	TKGY	NFGY	TRV	FFV	SZV
<i>Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (91E0*)</i>	2 (100)	-	-	-	-	-	-
<i>Illír gyertyános-tölgyesek (91L0)</i>	23 (100)	11 (46)	5 (20)	-	-	5 (20)	-
<i>Pannon cseres-tölgyesek (91M0)</i>	39 (100)	-	-	-	-	11 (28)	-

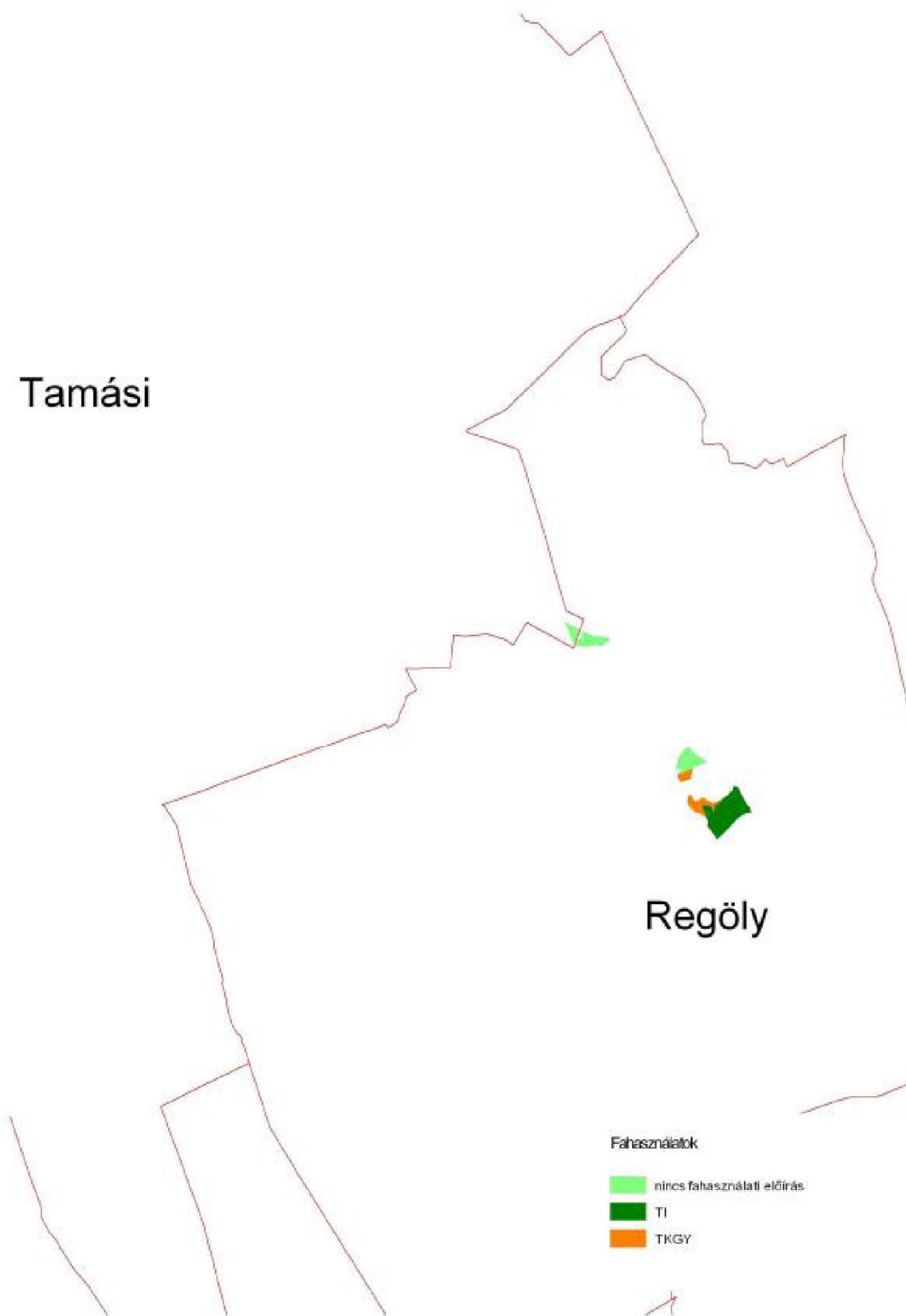
Rövidítések: TI – tisztítás, TKGY – törzskiválasztó gyérítés, NFGY – növedékfokozó gyérítés, TRV – tarvágás, FFV – fokozatos felújítóvágás, SZV – szálalóvágás

Az *Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior)* élőhelyek Natura 2000 elsődleges rendeltetésű fehérfűz-ligeteket takarnak, részben faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba lettek besorolva. A vágásos üzemmódú erdőrészletben a vágásérettségi kort a vágásérettségi szakasz felső felében állapítottuk meg.

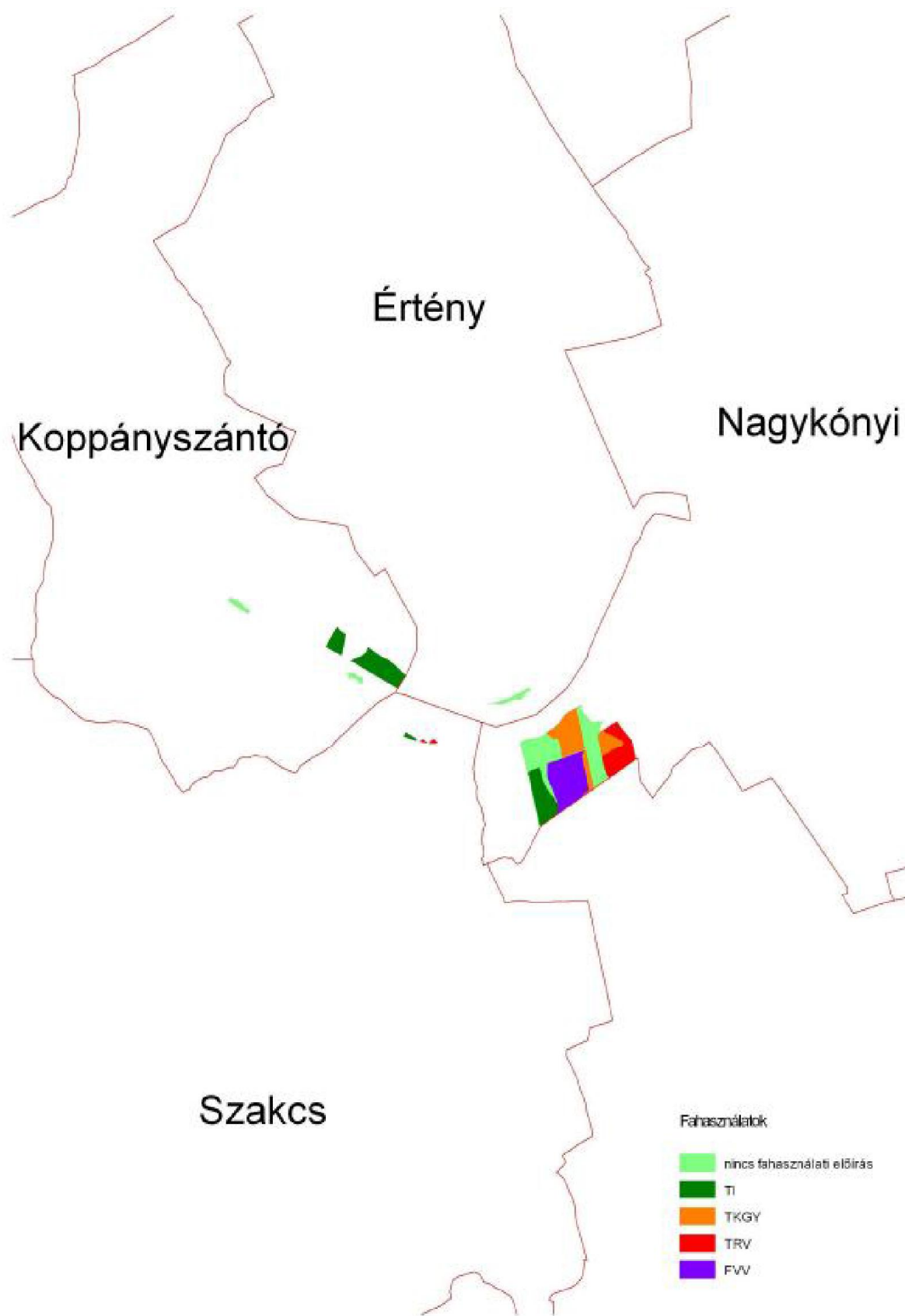
Az *illír gyertyános-tölgyes* élőhelyek 9 százaléka faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú. Ebbe az élőhelybe sorolt tuskósarj eredetű cseresben tarvágás helyett fokozatos felújítóvágás természetes vagy – fafajcserés szekezetátalakítással – mesterséges erdőfelújítás lett tervezve. A 80 évnél idősebb erdők 31 százaléka nem kerül véghasználatra.

A *Pannon cseres-tölgyes* élőhelyeken tarvágás nem lett előírva. A 10-12 éves felújítási ciklussal fokozatos felújítóvágásra tervezett – végvágásra több részletben előírt – elegendően cseres területének és fakészletének 4 százaléka állományrészként visszahagyásra kerül. A véghasználati beavatkozás után az élőhelyek 32 százaléka 60 évnél idősebb lesz.

A Natura 2000 terület összes fahasználatának térbeli elhelyezkedését a 3. térkép mutatja be.

2. térkép. A Pacsmagi-tavak MV fahasználatainak térbeli elhelyezkedése

3. térkép. A Koppány-menti rétek KJTM fahasználatainak térbeli elhelyezkedése

- Törökkoppányi erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

jelölő élőhely		fakitermelés területe – ha (%)					
		érintett				redukált	
megnevezése	területe – ha (%)	TI	TKGY	NFGY	TRV	FFV	SZV
<i>Illír bükkerdők</i> (91K0)	3 (100)	-	-	-	-	-	-
<i>Illír gyertyános-tölgyesek</i> (91L0)	82 (100)	21 (25)	5 (6)	17 (20)	-	20 (25)	-
<i>Pannon cseres-tölgyesek</i> (91M0)	97 (100)	14 (14)	10 (10)	30 (31)	-	16 (17)	-

Rövidítések: TI – tisztítás, TKGY – törzskiválasztó gyérítés, NFGY – növedékfokozó gyérítés, TRV – tarvágás, FFV – fokozatos felújítóvágás, SZV – szálalóvágás

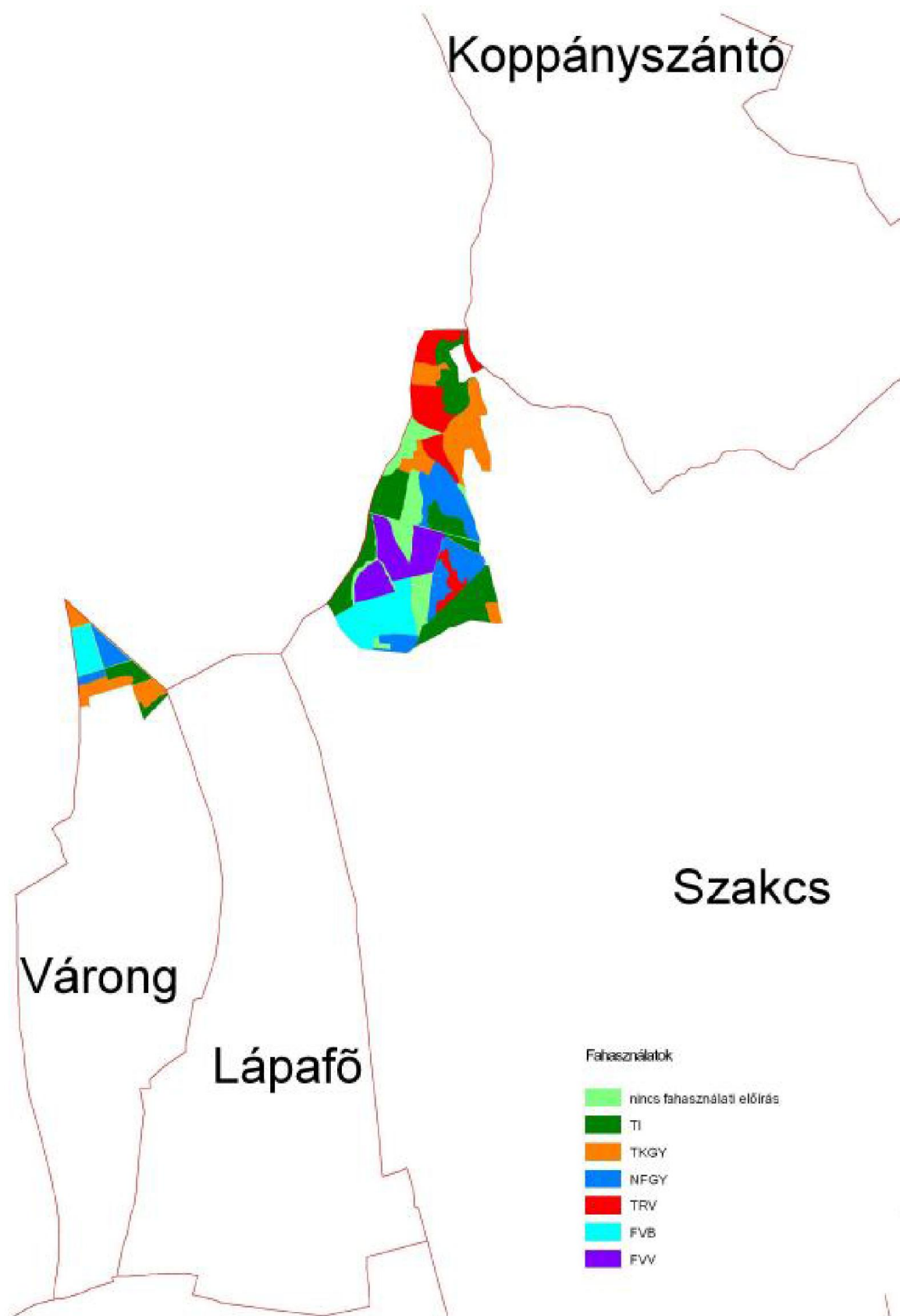
Az *illír bükkerdők* teljes egészében faanyagtermelést nem szolgáló talajvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők.

Az *illír gyertyános-tölgyesek* korosztályszerkezete kedvezőtlen, 26 százaléka 100 évnél idősebb erdő, melyek 93 százaléka véghasználatra (fokozatos felújítóvágás) lett tervezve. A visszamaradó mikroélőhelyeket magukra kell hagyni, fahasználattal a jövőben sem érinthetők.

A *Pannon cseres-tölgyes* élőhelyeken tarvágás nem lett előírva. A megtervezett fokozatos felújítóvágások során a vágásérett erdők 16 százaléka nem kerül kivágásra.

A Natura 2000 terület összes fahasználatának térbeli elhelyezkedését a 4. térkép mutatja be.

A fenti adatokat **összegezve** megállapítható, hogy a tervezett fakitermelések arányosak. A véghasználatok során a Natura 2000 területeken és jelölő élőhelyenként külön-külön is mindig marad vissza idős erdő vagy erdőrész.

4. térkép. A Törökkoppányi erdők KJTM fahasználatainak térbeli elhelyezkedése

3.3. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása.

Várhatóan 2013. év tavaszától 2022. év végéig folyik majd a **körzeti erdőterv** szerinti gazdálkodás.

Természetes úton jól felújítható cseres és tölgyes faállományokban a terv tarvágást nem tartalmaz, a véghasználat fokozatos felújítógágással vagy szálalógágással történik. Ezek a véghasználati módok biztosítják, hogy az öreg állomány több lépésben, időben elnyújtva legyen letermelve. Az időben elnyújtott véghasználatok miatt az új erdők vegyes korúak lesznek. Ezt követően a felújítás természetes úton történik, szükség szerint mesterséges kiegészítéssel.

A körzeti erdőterv a természetes mageredetű erdőfelújításra kevésbé alkalmas élőhelyeken is törekszik fokozatos felújítógágások megtervezésére, néhány esetben mesterséges alátélepitést követő erdőfelújítás előírásával.

A rétisas (*Haliaëtus albicilla*) védelme érdekében a fészkek 100 méter sugarú zónájában véghasználat nem lett tervezve. A fészkek mintegy 400 méter sugarú zónájában – az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok végrehajtásán kívül – erdőgazdálkodási tevékenységek szaporodási és utódnevelési időszakban (január 1-től június 30-ig) korlátozásra kerültek: csak indokolt esetben, a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon végezhetők.

A **jelölő fajok és élőhelyek** megőrzése, helyreállítása érdekében a fahasználatok során holtfa, böhöncös vagy odvas fa, a véghasználatok tervezésénél hagyásfák, hagyásfa csoportok, kisebb állományrészek visszahagyása lett előírva.

A fenti célokat szolgálják a vágásérettségi korok megemlése, véghasználatok elnyújtása, tarvágás elhagyása (pl. füzligetekben) és a vágásostól eltérő üzemmódok megállapítása is.

Az előhasználatok tervezése során előírásra került az őshonos elegyfajok, vadgyümölcsök kímélete, valamint az idegenhonos (pl. vörös tölgy, fekete dió), illetve az intenzíven terjedő fajok (pl. akác, bálványfa) visszaszorítása.

Idegenhonos faállományok tarvágásos erdőfelújítása során alternatív lehetőség van a termőhelynek megfelelő felújítás végrehajtására is.

A fakitermelések során a terepi anyagmozgatást és a készletezést úgy kell végezni, hogy a természeti környezet – különösen a védett fajok élőhelyein – a lehető legkisebb mértékben sérüljön.

3.4. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás során létrehozandó erdészeti létesítmények és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület kialakításának, használatának ismertetése.

Az erdőtervben megtervezett erdőgazdálkodási tevékenységek közvetlen következményeként az erdő igénybevételére, erdészeti létesítmények kialakítására nem kerül sor.

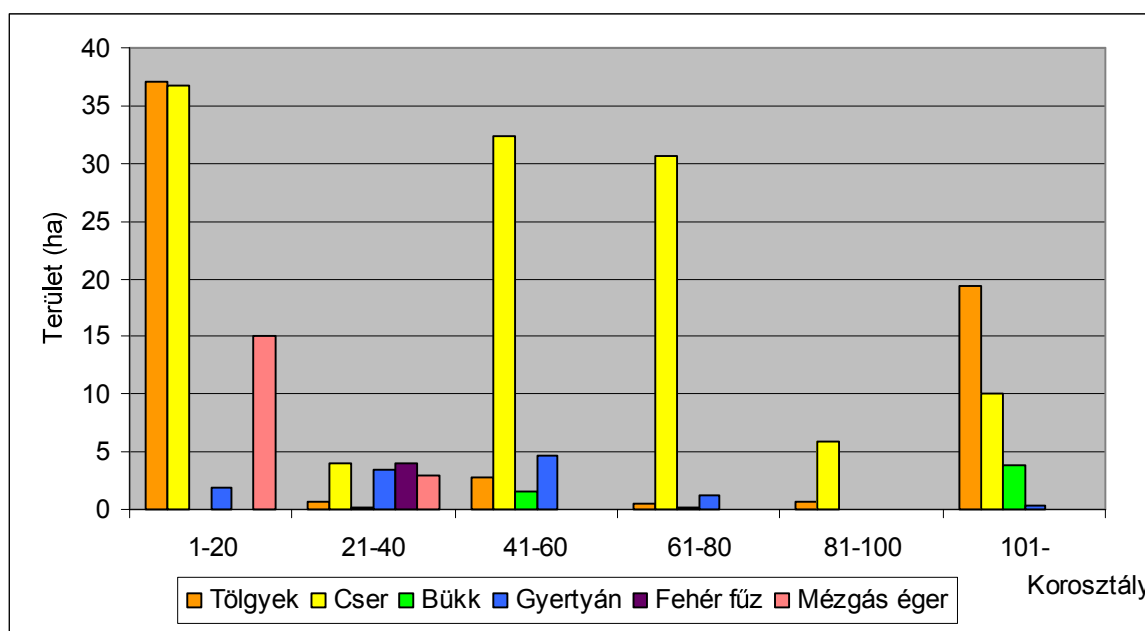
A területek feltártsága megfelelő, a faanyag kiszállítása az élőhelyek jelentősebb terhelése nélkül megoldható. Amennyiben a jövőben erdészeti feltáró út, készletező hely, vagy rakodó fejlesztésére vonatkozó igény merülne fel, akkor azok megtervezése és engedélyezése csak a vonatkozó jogszabályok szigorú betartásával történhet.

A Natura 2000 területeken a tíz év alatt kitermelésre tervezett – mintegy 36 ezer m³ mennyiségű – fatérfigat kiszállítása csak úgy oldható meg a Natura 2000 célkitűzéseket is szolgálva, ha a meglévő feltáró hálózat minden elemét és azokat csak a műszaki paramétereiknek megfelelően igénybe véve használják.

3.5. Az erdőtervezési körzet területén lévő erdők természeti állapotának ismertetése

Az erdőtervezési körzet területén lévő erdők természeti állapotát alapvetően meghatározza az elmúlt évszázadok erdőgazdálkodási gyakorlata. A korosztályokat vizsgálva egyenlőtlen koreloszlást tapasztalunk, egyes korcsoportokban hiány, máshol többlet jelentkezik. Erdőrészlet szinten az egykorú állományok a jellemzőek. Megjegyzendő, hogy a kis terület miatt a szabályos erdőkép csak ideológia lehet.

A Natura 2000 oltalom alatt álló erdőkben a jelölő élőhelyek főfafajainak korosztály területeit az alábbi grafikon mutatja.

A 41-80 éves cser és a 100 év feletti tölgy, illetve bükk területe túlzott, míg a 21-40 éves cser és tölgy, illetve a 61-100 éves tölgy területe alacsony. Kedvezőtlen az is, hogy a 61-100 éves és a 40 évnél fiatalabb bükk fafaj szinte teljesen hiányzik.

Az illír bükkösök tekintetében – melyek a Törökkoppányi erdőkben extrazonálisan fordulnak elő – az erdőgazdálkodás során csökkenteni kell a klímaváltozás negatív hatásaiból adódó veszélyeket. Ezért különösen fontos a megfelelő mezoklíma fenntartása, melynek legjobb eszköze a folyamatos erdőborítás (faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód) biztosítása.

Az erdőtervezési körzetben a Natura 2000 oltalom alatt álló erdők természetessége az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 7. § (1) bekezdése szerint besorolva:

Natura 2000 terület	erdők természetesség szerinti megoszlása (terület %)				
	természetszerű	származék	átmeneti	kultúr	faültetvény
Pacsmagi-tavak	-	63	17	11	9
Koppány-menti rétek	-	62	15	23	-
Törökkoppányi erdők	1	56	14	29	-

A Natura 2000 jelölő élőhelyek erdőrészelei az Evt. 7. § (1) bekezdés b), c) és d) pontja szerint meghatározott természetességi (főként származék, kisebb részben átmeneti és természetsszerű) állapotúak.

A körzeti erdőterv területén korábban majdnem minden faállomány vágásos üzemmódban volt kezelve. Ahhoz, hogy a folyamatos erdőborítást biztosítva számlálni lehessen, először az erdők szerkezetét kell átalakítani.

3.6. A körzeti erdőterv társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

A Tolna megye – Somogy megyével határos – nyugati részén elhelyezkedő erdőtervezési körzet a Külső-Somogy erdészeti táj egy részét foglalja magába. A körzet területét északkeleten a Sió, délkeleten a Kapos folyók határolják, középen pedig a nyugat-kelet lefolyású Koppány folyó völgye osztja ketté. A területre a lösszel borított mezőgazdasági hasznosítású dombvonulatok és a dombok közt húzódó széles és mély völgyek jellemzőek.

A települések erdősültsége viszonylag alacsony. Összességében az erdőtervezési körzet területének 13,2 százalékát borítja erdő, ami az országos átlagnak a háromnegyedét sem éri el. A körzet lakott települései a dombvonulatok között húzódó völgyekben jöttek létre. A falvakban az erdőgazdálkodási tevékenységek elvégzése kis mértékben járul hozzá a lakosság időszakos foglalkoztatásához, de a körzet erdei szerepet játszanak a helyi lakosság tűzifa igényének kielégítésében.

A dombvidéket borító erdők, zártkertek, mezőgazdasági műveléssel hasznosított szántók, a völgyekben húzódó patakmenti rétek és ligetek határozzák meg a táj arculatát.

A körzet területét a középkorig a jelenleginél nagyobb mértékben borította erdő. A löszös talajképző alapkőzeten kialakult vályogos szövetű erdőtalajokon (túlnyomórészt barnaföld) természetes vegetációként cseres kocsánytalan tölgyesek, mészkedvelő őshonos erdőtársulások jöttek létre. A domborzati adottságok és a löszös alapkőzeten kialakult talajok következtében változatos erdőkép jellemezte a területet. A dombháton és domboldalon mészkedvelő tölgyesek, a patak völgyekben pedig fűz-nyár ligetek alkották az őshonos erdőket.

A dombháton és a völgyekben a középkortól jelentős mértékben irtásföldek alakultak ki, amelyeket szántó, rét, legelő művelési ágba hasznosítottak. Az erdőirtásokat a mezőgazdasági művelés térhódítása, a piacképes mezőgazdasági termékek előállításának lehetősége, az ipari fejlődés, a lakosság számának növekedése váltotta ki.

A mai zártkertes művelésű domboldalakat egykor szintén természetes erdőtakaró borította. A löszös, vályogos szövetű talajokon a mezőgazdasági művelés hatására jelentős területen eróziós folyamatok indultak el, amelynek következményeként a talajok degradációja olyan mértéket öltött, hogy földes váz talajok alakultak ki.

A domblábak mentén, a völgyekben, az egykor erdőirtásokkal érintett területeken a XX. század második felében visszaerdősítési folyamat kezdődött. Ennek során az erdőtelepítésekben megjelent az akác és az erdeifenyő is. Ez a folyamat az őshonos erdőállományok arányának megváltozását eredményezte.

Az erdőtervezési körzet területét alkotó erdőkben 1769-től törvényesen szabályozott módon történik az erdőgazdálkodás, biztosítva az erdőnek a hosszú távú, tartamos megőrzését.

Az erdőtervezési körzet erdőterületének 3,1 %-a felelt meg a Natura 2000 hálózat kijelölési kritériumainak.

Az erdők kezelésére vállalkozások jöttek létre, a megyében működő kisebb fafeldolgozó üzemek a körzetben megtermelt alapanyagok feldolgozását is elvégzik, illetve a körzetben kitermelt faanyag jelentős részét, mint megújuló energiahordozót tűzifaként értékesítik.

Minden nemzetgazdasági ágazatnak, így az erdőgazdálkodásnak és a fafeldolgozásnak is kapacitásainak megőrzésére kell törekednie a vidék lakosságmegtartó képességének megőrzése céljából. Különösen fontos a legkülönbözőbb képzettségi szintű élő munkaerő kapacitás megtartása, illetve a nagyobb élők munkai igényű, alacsonyabb képzettséget igénylő tevékenységek mennyiségének növelése, ami által a vidéki lakosság foglalkoztatottsági szintje növelhető. A körzet területén vannak lehetőségek erdőtelepítésre, különösen az erózió által érintett szántó művelési ágú és a – nem hasznosított – legelő művelési ágban nyilvántartott területeken.

Az erdőkezeléssel összefüggő fahasználati tevékenység a megújuló energiahordozók bővített újratermelésében fontos szerepet tölt be, különösen a hagyományosan vidéki településszerkezetű (aprófalvas) térségekben, de a városi települések környezetében is.

A természetes anyagok felhasználása és alkalmazása iránti igény észrevehetően egyre növekszik, ami az erdei haszonvételek korábbiakban megszokott szintjének fenntartását szükségessé teszi, de az erdőhöz kötődő természetes élőhely típusok megőrzésére és védelmére az erdőgazdálkodás során továbbra is fokozott figyelmet kell fordítani.

Az erdőtervezési körzet 27 településének területén 51 393 fő él. A települések közül csak kettő városi rangú település van, Dombóvár és Tamási. A két városi rangú településen, együttesen 27 883 lakos él. A körzet népsűrűsége az ország népsűrűségének alig a fele (52 fő/km²).

A lakosságnak 67,9 százaléka munkaképes korú. A körzet 34 895 főnyi munkaképes korú lakosságának 10,9 százaléka munkanélküli *(Forrás: KSH Magyarország közigazgatási helységnévkönyve 2012. 01. 01.; Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat településsoros adatok 2012. augusztus).*

A kedvezőtlen foglalkoztatási szint ebben a térségben elsősorban a rendszerváltást követően kialakult agrárfoglalkoztatás csökkenésének, a mezőgazdasági nagyüzemek átalakulásának és a dombóvári üzemek megszűnésének a következménye. Az alacsonyabb képzettségi szintű munkavállalók foglalkoztatásában vállalhat szerepet az erdőgazdálkodás.

Az országos munkanélküliséget 1,75-szörösen meghaladó munkanélküliség 11 településre jellemző, ami összesen 8955 főt (a körzet lakosságának 17,4 százaléka) érint. További 13 településen az országos átlagot (7,9%) meghaladja a munkanélküliség mértéke *(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat településsoros adatok 2012. augusztus).*

Az erdőtervezési körzet települései az országos átlaghoz viszonyítva egy az átlagnál kissé kedvezőtlenebb adottsággal rendelkező térség (a Dél-dunántúli Régió) részét képezik. Ezt bizonyítja az is, hogy a körzetet alkotó települések közül 10 település szerepel a leghátrányosabb helyzetű települések listáján (összes lakosságszámuk 7704 fő). Hátrányos helyzetűnek minősített településnek 4 számít (összes lakosságszámuk 3656 fő) a körzet 27 települése közül *(Forrás: 23/2012. (IV. 18.) NEFMI rendelet 1. sz. melléklet).* A körzet területén 12 település tartozik leghátrányosabb kistérségként számon tartott kistérséghez *(Forrás: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, Leghátrányosabb helyzetű kistérségek településeinek listája).*

Az erdőtervezési körzet Natura 2000 besorolással érintett erdőterületei az Országos Erdőállomány Adattár adatai alapján az alábbiak szerint jellemezhetők:

- erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása: állami tulajdon 89,4%, közösségi tulajdon 0,3%, magán tulajdon 7,2%, vegyes tulajdon 3,1%;
- állami tulajdonban lévő erdőterületeket 91,7 százalékban erdőgazdaság kezeli;
- az erdőterületek 2,8 százalékán nincs bejegyzett erdőgazdálkodó (rendezetlen gazdálkodási viszony).

4. A körzeti erdőterv hatásainak értékelése, a várható természeti állapotváltozás leírása és azok hatásainak értékelése a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra általában és Natura 2000 területenként

Az erdőtervezési körzetre általánosságban elmondható, hogy az egybefüggő fiatal állományok változatosságának fokozása érdekében a véghasználattal érintett erdőrészekben mikroélőhely kialakítását biztosítják a tervelőírások. Ezek nagysága az Evt. 73. § (7) bekezdés cb) pontja szerinti mértéket nem haladják meg. Területükön mostantól semmiféle fakitermelés nem folytatható, még egészségügyi termelés sem. A mikroélőhelyek visszahagyása közel 1300 m³ fatérfogatú idős állomány lábbon hagyását jelenti, 16 db erdőrészekre kiterjedően.

A jelölő társulások erdőrészeiben emelkedtek a vágásérettségi korok. Az átlagos vágásérettségi kor a társulások vágásos erdeinek fő fafajainál a következő: kocsányos tölgy 97 év, kocsánytalan tölgy 97 év, cser 85 év, bükk 96 év, gyertyán 85 év, fehér fűz 55 év.

Jelölő élőhelyeken egyáltalán nincs tarvágás, vagyis itt a felújítás jellemzően természetes úton történik, szükség szerint mesterséges kiegészítéssel.

A terv az intenzíven terjedő fafajok visszaszorításához szükséges összes tervelőírást tartalmazza.

A túlszaporodott, a természetes folyamatokat jól érzékelhetően akadályozó vadállomány szabályozására vonatkozó előírások nem képezik az erdőterv részét.

Pacsmagi-tavak különleges madárvédelmi terület

Jelölő állatfajok értékelése

Az erdőhöz kötődő madárfajok (fekete gólya, fekete harkály, rétisas, barna kánya) – az erdők fafajösszetétele és korosztályviszonyai miatt – jelenleg nem fészkelnek a területen, ezért a fészkelő helynek alkalmas faállományban megtelepedésüket igyekeztünk a vágásérettségi kor megemelésével elősegíteni.

Koppány-menti rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Jelölő élőhelyek értékelése

Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (91E0)*

A vágásérettségi kor megemelése és a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód lehetőséget biztosít az idős állományok területének növekedéséhez, az ízeltlábúak, egyes denevér- és madárfajok populációinak fenntartásához (lábonszáradt és fekvő holtfa, csúcsszáradt egyedek fennmaradása, elegyfajok megmaradása).

Illír gyertyános-tölgyesek (91L0)

Mivel hiányoznak a természetes, heterogén, többkorú, többszintes erdőállományok, ezért a hosszú távú cél ezeknek a helyreállítása. Ez különösen fontos a fiatal erdőkből hiányzó, az idős állományokhoz kötődő lágyszárú társulásalkotó fajok fennmaradásához.

Az erdők magára hagyása elősegíti a természetes, heterogén, többkorú, többszintes erdőállományok kialakulását és kedvező egyes ízeltlábú fajok számára.

Az erősen károsodott, tuskósarj eredetű cseresek tarvágás helyett fokozatos felújítógaggással való véghasználata a felújítási időszak elhúzásával és az erdőfelújításban a természetes erdőtársulásnak megfelelő fafajok bevitelével elősegíti az erdők természeteshez közel álló szerkezetének kialakulását.

A nevelővágások során az értékes elegyfafajok kímélete, holtfa visszahagyása és az idegenhonos, illetve az intenzíven terjedő fafajok eltávolítása jelentősen emeli az élőhelyek diverzitását.

A fiatal faállományok ápolási munkái során az értékes elegyfafajokat kímélni kell és az idegenhonos, illetve az intenzíven terjedő fafajok eltávolítására kell törekedni. A már korábban visszahagyott hagyásfákat sem szabad kitermelni.

Pannon cseres-tölgyesek (91M0)

Az elegyetlen cseresekben a viszonylag hosszabb (10-12 éves) felújítási ciklusú felújítógaggások erdőfelújítása során fontos szempont a természetes erdőtársuláshoz közeli fafajösszetétel biztosítása. A mikroélőhelyek visszahagyása lehetőséget biztosít az ízeltlábúak, egyes denevér- és madárfajok populációinak fenntartásához (lábonszáradt és fekvő holtfa, csúcshagyott egyedek fennmaradása, elegyfajok megmaradása).

A fiatal faállományok ápolási munkái során az értékes elegyfajokat kímélni kell és az idegenhonos, illetve az intenzíven terjedő fafajok eltávolítására kell törekedni. A már korábban visszahagyott hagyásfákat sem szabad kitermelni.

Jelölő állatfajok értékelése

Vöröshasú unka

Domb- és hegyvidéki erdeinkben elterjedt kételtűfaj. Jellegzetesen állóvízi béka, petéit elsősorban erdei pocsolókba, dagonyákba, keréknyomokba rakja. Állományainak megőrzését a szaporodási időszakon kívüli termelések nem veszélyeztetik.

Törökkoppányi erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Jelölő élőhelyek értékelése

Illír bükkerdők (91K0)

A vízmosásos állományrész külön erdőrészletbe történő leválasztásával és magára hagyásával a természetes folyamatok szabad érvényesülése mellett nő az erdő diverzitása, mely pozitív hatású az illír bükkösök megőrzése tekintetében. Az extrazonálisan fejlődött bükkösökre a klímaváltozás negatív hatásaiból adódó veszélyek (kevesebb éves csapadékmennyiség) ezzel csökkenthetők.

Illír gyertyános-tölgyesek (91L0)

Hosszú távú cél a természetes, heterogén, többkorú, többszintes erdőállományok helyreállítása. Ez különösen fontos a fiatal erdőkben hiányzó, az idős állományokhoz kötődő lágyszárú társulásalkotó fajok fennmaradásához, diverzitásához.

A vágáskor emelésével nő az idős faegyedeket is tartalmazó, vegyes korú erdők aránya.

A mikroélőhelyek kijelölése lehetőséget biztosít az ízeltlábúak, egyes denevérfajok populációinak fenntartásához (lábonszáradt és fekvő holtfa, böhöncös, odvas fák, csúcsszáradt egyedek fennmaradása, elegyfajok megmaradása). A megfelelő kijelölés javítja a változatosságot, a tápnövényként is fontos elegyfajok fennmaradását, amely kedvező a szarvasbogár számára.

A nevelővágások során az értékes elegyfajok kímélete, holtfa visszahagyása és az idegenhonos, illetve az intenzíven terjedő fajok eltávolítása jelentősen emeli az élőhelyek diverzitását.

A fiatal faállományok ápolási munkái során az értékes elegyfajokat kímélni kell és az idegenhonos, illetve az intenzíven terjedő fajok eltávolítására kell törekedni.

Pannon cseres-tölgyesek (91M0)

A vágáskor emelésével nő az idős faegyedeket is tartalmazó, vegyeskorú erdők aránya.

A fokozatos felújítóvágások során fontos szempont a természetes erdőtársulásnak megfelelő fajösszetétel biztosítása.

A mikroélőhelyek visszahagyása lehetőséget biztosít az ízeltlábúak, egyes denevér- és madárfajok populációinak fenntartásához (lábonszáradt és fekvő holtfa, csúcsszáradt egyedek fennmaradása, elegyfajok megmaradása).

A nevelővágások során az értékes elegyfajok kímélete, holtfa visszahagyása és az idegenhonos, illetve az intenzíven terjedő fajok eltávolítása jelentősen emeli az élőhelyek diverzitását.

A fiatal faállományok ápolási munkái során az értékes elegyfajokat kímélni kell és az idegenhonos, illetve az intenzíven terjedő fajok eltávolítására kell törekedni. A már korábban visszahagyott hagyasfákat sem szabad kitermelni.

Jelölő állatfajok értékelése

Közép fakopáncs

Az odúlakó és -készítő harkályfaj által ácsolt üregeket kisebb termetű énekesmadarak (cinegék, légykapófélek, csuszkák) használják fészkelésre. Táplálékukat nem kizárólag a holt faanyagból szerzik meg, sok esetben lombfogyasztó rovarok lárváit eszik.

A véghasználati kor megemlése, a mikroélőhelyek kijelölése lehetőséget biztosít a faj populációinak fenntartásához (lábon száradt és fekvő holtfa, odvas fa, csúcsszáradt egyedek fennmaradása, elegyfajok megmaradása).

Szarvasbogár

Az imágó tölgyfajok idős, korhadó példányainak tövébe vagy a talajba a gyökér közelébe petézik. A lárvák több éven (4-5 év) keresztül fejlődnek a korhadó fák gyökerében. Az idős, korhadó tölgyek meghagyását kell biztosítani, illetve a tuskókat a talajban kell hagyni. A véghasználati kor megemlése, a mikroélőhelyek megfelelő kijelölése, a tuskózás elhagyása kedvező a faj szempontjából.

A fentieket **összefoglalva** megállapítható, hogy összességében a Natura 2000 hálózat koherenciája, funkciója, szerkezete, összetétele megmarad.

Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő élőhelyekre, melyek az erdőterv előírás-javaslatai alapján érintettek lehetnek:

- Koppány-menti rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
91E0*	<i>Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők</i>	-	Vágásérettségi kor emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése). Erdők magára hagyása (faanyag-termelést nem szolgáló üzemmód).
91L0	<i>Illír gyertyános-tölgyesek</i>	Erdőápolás, nevelővágás, fokozatos felújítóvágás, erdőfelújítás.	Ápolások során az értékes elegyfajok kímélete, idegenhonos, illetve intenzíven terjedő fajok eltávolítása. Nevelővágások során az idegenhonos, illetve intenzíven terjedő elegyfajok eltávolítása, holtfa visszahagyása. Természetes erdőfelújulási folyamatok támogatása. Mikroélőhelyek visszahagyása és kímélete (lábonszáradt és fekvő holtfa, csúcsháradt egyedek fennmaradása). Erdők magára hagyása (faanyag-termelést nem szolgáló üzemmód).
91M0	<i>Pannon cseres-tölgyesek</i>	Erdőápolás, fokozatos felújítóvágás, erdőfelújítás.	Ápolások során az értékes elegyfajok kímélete, idegenhonos, illetve intenzíven terjedő fajok eltávolítása. Természetes erdőfelújulási folyamatok támogatása. Mikroélőhelyek visszahagyása és kímélete (lábonszáradt és fekvő holtfa, csúcsháradt egyedek fennmaradása).

- Törökkoppányi erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
91K0	<i>Illír bükkerdők</i>	-	Erdők magára hagyása (faanyag-termelést nem szolgáló üzemmód).
91L0	<i>Illír gyertyános-tölgyesek</i>	Erdőápolás, nevelővágás, fokozatos felújítóvágás, erdőfelújítás.	Ápolások során az értékes elegyfajok kímélete, idegenhonos, illetve intenzíven terjedő fajok eltávolítása. Nevelővágások során az idegen-honos, illetve intenzíven terjedő elegyfajok eltávolítása, holtfa visszahagyása. Vágásérettségi korok emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése). Természetes erdőfelújulási folyamatok támogatása. Mikroélőhelyek visszahagyása (lábonszáradt és fekvő holtfa, csúcsszáradt egyedek fennmaradása).
91M0	<i>Pannon cseres-tölgyesek</i>	Erdőápolás, nevelővágás, fokozatos felújítóvágás, erdőfelújítás.	Ápolások során az értékes elegyfajok kímélete, idegenhonos, illetve intenzíven terjedő fajok eltávolítása. Nevelővágások során az idegen-honos, illetve intenzíven terjedő elegyfajok eltávolítása, holtfa visszahagyása. Vágásérettségi korok emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése). Természetes erdőfelújulási folyamatok támogatása. Mikroélőhelyek visszahagyása és kímélete (lábonszáradt és fekvő holtfa, csúcsszáradt egyedek fennmaradása).

Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő fajokra, melyek az erdőgazdálkodás előírás-javaslatai alapján érintettek lehetnek:

- Pacsmagi-tavak különleges madárvédelmi terület

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
Fekete gólya	Vizes élőhelyek nagy-területű, idős erdőségei.	Vágásérettségi korok emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése).
Fekete harkály	Fehér nyáras erdők, lábbon álló és kidőlt, nagyméretű holtfák.	Vágásérettségi korok emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése).
Rétisas	Vizes élőhelyek nagy-területű, idős erdőségei.	Vágásérettségi korok emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése).
Barna kánya	Folyóvizek menti élőhelyek idős erdőségei.	Vágásérettségi korok emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése).

- Koppány-menti rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
Vöröshasú unka	Domb- és hegyvidéki erdők.	Szaporodási időszakon kívüli fakitermelések.

- Törökkoppányi erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
Közép fakopáncs	Tölgyes állományok, holtfa.	Vágásérettségi korok emelése (kevesebb véghasználat, öreg erdők arányának növekedése). Mikroélőhelyek kialakítása, érintetlenül hagyása (lábonszáradt és fekvő holtfa, odvas fák, csúcscsáradt egyedek fennmaradása).
Szarvasbogár	Idős korhadó tölgyfajok, tuskók a talajban.	Vágásérettségi korok emelése (öreg erdők arányának növekedése). Mikroélőhelyek kialakítása, érintetlenül hagyása (csúcscsáradt fák fennmaradása). Tuskók talajban hagyása.

Ezen dokumentáció alapján az erdőtervrendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 8. § (1) bekezdésében előírt vizsgálat eredménye a dokumentációhoz csatolt Nyilatkozatban kerül megállapításra.

Pécs, 2013. március 12.

Balogh

Balogh Lajos
osztályvezető

4.4. Natura 2000 elővizsgálati nyilatkozat

Nyilatkozat

a körzeti erdőtervezés során az erdőgazdálkodásra vonatkozóan megállapított előírás-javaslatoknak a **Tamási erdőtervezési körzet** területén található Natura 2000 területekre, valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok (állat- és növényfajok) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak vizsgálatáról.

Az erdőtervezési körzetben található Natura 2000 területek

Kódja	Natura 2000 terület neve	státusza	érintett terület (ha)
HUDD10006	Pacsmagi-tavak	MV	29,06
HUDD20028	Koppány-menti rétek	KJTM	112,53
HUDD20046	Törökkoppányi erdők	KJTM	282,58

A Tamási erdőtervezési körzet területén található Natura 2000 területek elővizsgálati dokumentációja alapján és az erdőrészlet szintű tárgyalásokat követően megállapítható, hogy az erdőtervezési körzetre készített körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok jelentős kedvezőtlen hatása nem állapítható meg a felsorolásra kerülő Natura 2000 területek vonatkozásában a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére, ezért az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (3) bekezdés és a 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 10. § szerint részletes hatásbecslés elkészítése nem szükséges.

Pécs, 2013. március 12.

Dr. Varga Tamás
igazgató